Glas zaveznikov

Leto I - Št. 109

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 2 liri

TRST, četrtek 25. oktobra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek bi vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

ZA UČVRSTITEV MIRU IN MEDNARODNE VARNOSTI

USTANOVITEV ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

Sinoči je bila v zunanjem ministrstvu Združenih držav s posebno slovesnostjo formalno oživotvorjena nova organizacija svetovne povezanosti Byrnesova izjava o odnošajih med velesilami in o položaju na Balkanu

Washington, 25. oktobra

Sinoči je bila uradno ustanovljena organizacija Združenih narodov. Že devet in trideset narodov je ratificiralo ustanovno listino, ki so jo izdelali v San Franciscu. Preden je nova organizacija postala efektivna, je bilo potrebno, da je bilo 29 ratifikacijskih aktov predloženih zunanjemu ministrstvu Združenih držav. Sinoči je zunanje ministrstvo prejelo devet in dvajseti ratifikacijski akt — ratifikacijo Sovjetske zveze.

Vest je na tiskovni konferenci v zgodnjih popoldanskih urah sporočil ameriški zunanji minister James Byrnes, ki je tudi naznanil, da bo zvečer v zunanjem ministrstvu svečana slovesnost ob priliki sprejema deve in dvajsetega ratificijskega dokumenta. Slovesnosti bo prisostvoval med drugimi povabljenci tudi državni minister Noel Baker, ki je prispel včeraj iz Quebeca, kjer se udeležuje razgorov o mednerodni organizaciji za prehrano in poljedelstvo.

Ko je zunanji minister James Byrnes objavil predložitev teh važnih listin, je dejal, da je to «spominski dan za vse narode, ki ljubijo mir». Narodi, ki želijo mir, se morajo organizirati, da se bodo mogli ohraniti. Listina Združenih narodov predvideva tako organizacijo. V bodoče bomo po svojih najboljših močeh sodelovali z drugimi narodi Združenih narodov za ohranitev miru in za pospešitev blaginje vseh narodov».

Prva skupščina bo v Londonu

Londonu bo pripadalačast, da bo sedež prvega zasedanja organizacije Združenih narodov. Začetek zasedanja je določen za 4. decembra. Britanska prestolnica bo tudi sedež prvega sestanka pripravljalnega odbora organizacije Združenih narodov, ki je določen za 8. november. Izvršni odbor pravkar sestavlja dnevni red tega važnega sestanka. Statut organizacije Združenih narodov za ohranitev miru in mednarodne varnosti, je 26. junija podpisalo 50 predstavnikov raznih narodov, ki so bili od 25. aprila zbrani na konferenci v San Franciscu. Prvi ukrepi za ustanovitev nove mednarodne organizacije, ki naj bi nadomestila Zvezo narodov, so bili spejeti l. 1943 v Moskvi, ko so se tam sestali zunanji ministri štirih velesil. Jeseni 1944 so Združene države, Velika Britanija, Sovjetska zveza in Kitajska redigirale osnove organizacije in sicer na konferenci v Dumbarton Oaksu v Združenih državah. Bistvene prej dogovorjene osnove so potrdili in sprejeli vsi udeleženci konference v San Franciscu.

Za ustanovitev organizacije je bilo potrebno, da je predložilo ratifikacijske listine 29 držav, med njimi pa so morale biti tudi Velika Britanija, Združene države, Francija, Kitajska in Sovjetska zveza. Razen Sovjetske zveze so ostale države že prej predložile omenjene listine. Ko sta včeraj predložili ratifikacijski listini tudi Ukrajina in Sovjetska zveza, je bilo formalnosti za ustanovitev zadoščeno. Ratifikacijsko listino je včeraj predložila tudi Poljska.

Nova mednarodna organizacija ima dva glavna smotra: ohranitev miru in mednarodne varnosti ter sodelovanje na gospodarskem, socialnem, kulturnem in humanitarnem popriščU.

Ostale Byrnesove izjave

Severnoameriški zunanji minister Byrnes je izjavil na včerajšnji tiskovni konferenci, da ni opaziti nikakega razvoja v zvezi z dopisovanjem, ki ga je po neuspehu londonske konference pričela Bela hiša s sovjetsko in angleško prestolnico. Na vprašanje, ali so pokazali angleškemu ministrskemu predsedniku Trumanovo in Stalinovo pismo, je Byrnes dejal, da tega ne ve. Ko so ga vprašali, ali bo ameriško zunanje ministrstvo morda objavilo ameriško noto Sovjetski zvezi v zadevi sovjetsko-madžarske trgovinske pogodbe, je Byrnes izjavil, da po njegovem mnenju objava te note trenotno ni potrebna.

Minister je nato označil kot «netočna» poročila, češ da Združene države namenoma zavlačujejo posojila balkanskim državam in je rekel, da mu ni znano, da bi Madžarsko izbisali iz seznama držav, ki imajo pravico do 100 miljonskega dolarskega posojila za nakup ameriškega bombaža.

Byrnes je nato izjavil, da še ni dobil nikakega odgovora od Sovjetske zveze na povabilo, naj stopi v posvetovalno komisijo za Daljni Vzhod.

V zvezi z zadevo, da na Daljnem Vzhodu uporabljajo orožje, katerega so dobili na osnovi zakona o zakupu in posoji, je Byrnes izjavil, da Združene države ne odobravajo uporabljanja tega orožja «na vseh tistih področjih, kjer ima uporaba tega orožja politične odmeve», dodal pa je, da obstaja to «neodobravanje» le v zahtevi, naj pri tem ne uporabljajo ameriškega blaga.

V zvezi z Italijo je minister izjavil, da ni nikdar bral besedila italijanskega premirja. V zvezi s svojo izjavo, da so pogoji tega premirja, «zastareli in trdi» je dejal, da sloni ta izjava na poročilih, ki jih je dobil od vojaških oblasti na potsdamskem sestanku. Dodal je, da upa, da bo premirje kmalu objavljeno.

Krst jugoslovanskega prestolonaslednika

London, 25. oktobra

V westminterski opatiji so včeraj krstili jugoslovanskega prestolonaslednika Aleksandra. Botra sta mu bila angleški kralj Jurij VI. in princesa Elisabeta.

Princ Aleksander, ki ima zdaj tri mesece, je sin jugoslovanskega kralja Petra in kraljice Aleksandre.

Svečanosti so prisostvovali grški kralj Jurij, grška princesa Aleksandra, princesa Helena in kentska vojvodinja.

Neodvisna narodna fronta na Madžarskem

London, 25. oktobra

Radio Budimpešta je objavil skupni proglas, ki so ga izdale štiri večje madžarske stranke (mali lastniki, socialnidemokrati, komunisti in narodni kmetje), v katerem so javili, da so osnovali «Neodvisno narodno fronto».

Z ozirom na težki položaj Madžarske na gospodarskem in na drugih področjih so se štiri stranke sporazumele na skupno delo in na sestavo «Neodvisne narodne fronte»», ki združuje vse demokratične sile za volitve in obnovo dežele. Štiri stranke so mnenja, da mora biti nova vlada, ki jo bodo sestavili takoj po volitvah, ki bi morale biti 4. novembra, neglede na izid koalicijska vlada, v kateri bodo zastopane vse štiri stranke.

IZ JUGOSLAVIJE

Beograjska radijska postaja je po poročilu agencije Reuter javila, da so pri volitvah narodno-osvobodilnih odborov bili izvoljeni samo pristaši marsala Tita. Dovetdeset odstotkov v volivne sezname vpisanih volivcev je prišlo na volišča. Narodno-osvobodilni odbori so organi partizanskega gibanja, ki so prevzeli posle državnih upravnih oblasti, tako da je zdaj vsa državna uprava v rokah partizanskega gibanja. Te upravne oblasti bodo izvedle 11. novembra volitve v ustanodajno narodno skupščino. Volitev se nobena priznana opozicionalna stranka ne bo udeležila.

Na predvolivnem zborovanju v Kragujevcu je maršal Tito v zvezi z gonjo proti reakciji izjavil, da reakcije v Jugoslaviji prav za prav ni, temveč da so samo škodljivi elementi, s katerimi bo vlada obračunala. Obenem je pozval prisotne, naj odstavijo narodno oblast, če jim ne ugaja.

* * *

V daruvarskem okraju so odprli pet dečjih domov, v katerih je našlo zatočišče 530 zapuščenih otrok. V sámem Daruvarju so odprli «Vajeniški dom», kjer biva 65 vajencev.

* * *

V ohridskem okraju je okupator zažgal okoli 707 domov. Prebivalstvo je na delu in bo v teku jeseni popravljenih skoraj polovico hiš.

* * *

Na postaji v Slavonskem Brodu dela 600 delavcev, ki so popravili že večji del poškodovanih tirov, s čimer bo promet zelo olajšan.

* * *

V Novem Sadu so postavili novo kurilnico; stara je bila ob bombardiranju porušena.

Vrnitev poljskih čet

London, 25. oktobra

Britanski zunanji minister je v nekem pismenem odgovoru na vprasanje parlamenta izjavil: «Britanske vojaske oblasti v Angliji in v drugih področjih so dosegle sporazum, ki se tiče vrnitve poljskih čet, ki so v službi pod poveljstvom britanske vojske. Zbirajo jih v prehodnik taboriščih, ki so pod britanskim nadzorstvom in kjer čakajo vrnitve v domovino. Izbira je popolnoma svobodna in nobenemu Poljaku se ni treba hitro odločiti, ali se bo vrnil v domovino, ali bo ostal vedno v tujini. Ze 23 od 60 tisoč pripadnikov poljskih oboroženih sil v Veliki Britaniji je napravilo prošnje za takojšnjo vrnitev. Prošnjo za vrnitev je napravilo tudi 13 tisoč Poljakov v Italiji in nekaj sto v Nemčiji. Vrnitev pa se še ne more izvršiti, dokler ne bo dobila začasna poljska vlada dovoljenja od sovjetskih in češkoslovaških oblasti za prevoz vračajočih se čez sovjetsko področje v Avstriji in čez češkoslovasko ozemlje.

Prvi hrvatski opozicijski dnevnik

Beograd, 25. oktobra

Agencija «Reuter» poroča, da je v Zagrebu izšel prvi hrvatski opozicijski dnevnik «Narodni glas». Njegova urednica je vdova Stjepana Radića, ustanovitelja in voditelja Hrvatske seljačke stranke, ki so ga l. 1928 ustrelili v parlamentu.

Angleška črna lista

London, 25. oktobra

Po nekem poročilu, ki ga je prejel «New York Times», je podtajnik vojnega ministrstva Lord Nathan izjavil v lordski zbornici, da je Velika Britanija sestavila listino, po kateri bo treba takoj aretirati 50.000 nacistov.

Francoske volitve

ZA SESTAVO KOALICIJSKE VLADE

Dokončni izidi še niso znani - Izjava tajnika komunistične stranke Duclosa - Blum o možnosti sporazuma med tremi strankami

Pariz, 25. oktobra

Pri francoskih volitvah je bilo oddanih 19 milijonov glasov. Razlika med zmagovito komunistično stranko in socialisti je manj kot 200 tisoč glasov. Pričakujejo še izide s 64 volišč, in sicer s Hudičevih otokov, Nove Kaledonije, Kameruna in Pondicheryja (Indija).

Sestava koalicijske vlade, osnovane na treh velikih strankah, bo v določeni meri odvisna od sodelovanja katoliške stranke pri gospodarskemu programu, ki ga izdeluje odbor, sestavljen iz komunistov, radikalov in socialistov. Medtem pripravlja De Gaulle osnovni načrt za sporazum med strankami, ki ga bo predlagal ustanovni skupščini, če ga bodo pozvali na čelo nove vlade. Verjetno se bo o tem vprašanju prihodnje dni posvetoval z voditelji treh največjih političnih strank.

Delavci na prvem mestu

V novi skupščini so najštevilneje zastopani delavci. Od 546 članov, ki se bodo udeležili otvoritvene seje 6. novembra, je 110 uradnikov in delavcev, 86 profesorjev in srednješolskih učiteljev, 61 odvetnikov, 43 novinarjev ter 32 zdravnikov in lekarnarjev.

Od skupno 422 mandatov jih imajo komunisti 146, socialisti 140, katoliški naprednjaki 136, zmerne in desničarske stranke 71, radikali 20, druge stranke 9. To je izid, ki so ga objavili v torek opolnoči.

Po najnovejših poročilih pa imajo komunisti 152 mandatov, socialisti 148, katoliški naprednjaki 138 in radikali 22. Ostalih 62 mandatov odpada na desnico in na manjše skupine, katerih mandat pa še niso dokončno znani.

Nova vlada se bo morala takoj po sestavi lotiti predvsem finančnega vprašanja. Menijo, da bodo delavci in uradniki vseh slojev zahtevali povišanje plač, da bodo tako uravnovesili svoje prejemke z življenskimi stroški. Plače so povprečno štirikrat višje kot pred vojno, cene pa so se zvišale šestkrat in v nekaterih primerih tudi več.

Komunisti ne skrivajo želje po sodelovanju z ostalimi strankami. Jacques Duclos, tajnik francoske komunistične stranke, je izjavil: «Veseli nas, da smo postali največja stranka Francije, toda ta uspeh, ki je pripomogel naši organizaciji, da je postala prava narodna stranka nam nalaga dolžnost, da se zavečamo svoje odgovornosti. Francija je pokazala željo po nečem novem. Ne bi smelo biti težko doseči sporazum med levičarskimi strankami v pogledu načrta za gospodarsko obnovo po načelih. Narodnega sveta odpornih strank iz marca 1944, po katerih so zahtevali svobodo besede in tiska ter podreditev posameznih gospodarskih interesov splošni koristi».

Komunisti proti zahodnemu bloku

O možnosti bistveno različnih mnenj med največjimi strankami o zunanji politiki je Duclos dejal: «Komunistična stranka je proti zahodnemu bloku, ker vidi v tem nevarnost razdora med zavezniki in orožje, naperjeno proti Sovjetski zvezi in Združenim državam; je pa naklonjena zavezništvu med Francijo in Veliko Britanijo, kakršno je bilo sklenjeno med Francijo in Sovjetsko zvezo ter prijateljstvu z Združenimi državami».

Na vprašanje o možnosti sporazuma med tremi strankami za sestavo koalicijske vlade, je vodja socialistične stranke Leon Blum izjavil: «Vse tri stranke so v bistvu sporazumne z načeli, ki jih je določil Narodni svet odpornih strank za uvedbo radikalnih gospodarskih reform».

Francoski zunanji minister Bidault je izjavil dopisniku dnevnika «ONA» v Parizu, da ga uspeh njegove stranke ni presenetil, dasi so bila njegova predvidevanja manjša.

«Ko me je nedavno Leon Blum vprašal — je rekel Bidault — kakšne so možnosti moje stranke, sem odgovoril, da predvidevam 70 mandatov. V resnici sem upal na 120 sedežev, ker pa sem praznoveren, nisem hotel izzivati stvarnosti. Zdaj ima stranka 140 sedežev.

Bidault o zunanji politiki

O splošnih potezah francoske zunanjepolitike je Bidault dejal, da Francija ne teži za skenitvijo zahodnega bloka». Če se omenja zahod v zvezi s Francijo — je rekel minister — je to enostavno zaradi tega, ker leži Francija georgrafsko na zahodu. Leži pa tudi v svetu; Willkie je imel prav, ko je govoril o enem samem svetu. Kljub neuspehu v Londonu, Francija ne obupuje, da ne bi našli ključa za sporazum «petih velikih» in za ustanovitev stalne mednarodne organizacije.

V razgovoru z istim dopisnikom je predsednik katoliške napredne stranke (nazvane tudi ljudsko republikansko gibanje) stotnik Maurice Schumann izjavil, da bo njegova stranka verjetno obdržala listnico zunanjega in informacijskega ministrstva ter bo razen tega zahtevala še podtajništvo za družinsko upravo pri ministrstvu za narodno zdravje.

O programu republikanskega ljudskega gibanja je Schumann izjavil, da se z izjemo nekaterih točk ujema s programom socialistov. «Minismo marksisti — je rekel Schumann — in ne priznamo nacionalizacije kot nekaj, kar bi postavili proti razredom».

Švicarski tisk

Ves švicarski tisk obširno razpravlja o izidih francoskih volitev.

«Gazzette de Lousanne» pripomnja v svojem članku, da je po štetju števila sedežev, ki so jih dobili komunisti, socialisti in radikali na eni strani ter ljudsko republikansko gibanje in zmerni na drugi strani, lahko priti do zaključka, da je nastopilo zdaj isto razmerje, kakršno je bilo med levičarji in desničarji pred vojno. Edina razlika je v dejstvu, da leta 1945 nihče noče biti več desničar. Socialisti so nadomestili radikale; komunisti so dobili v svoje vrste skoro vse delavske razrede. List pravi, da se v zastopstvu francoskih volivcev ni nič izpremenilo.

ZAPISKI

UNRRA

Tudi otroke, ki so izgubili starše ali pa so jih zasedbene oblasti ali dogodki, ki so v zvezi z zasedbo, ločili od njihovih roditeljev, je vzela ustanova UNRRA med svoje važne naloge. Tisoči takšnih otrok so po različnih taboriščih v Evropi. Nihče ne ve točno, kje so njihovi sorodniki. V ta namen je začelo osebje ustanove UNRRA zbirati po taboriščih, kjer so ti otroci, podatke, ki bi mogli koristiti pri skanju staršev ali sorodnikov. Težave takšnega dela so zelo velike, ker otroci sami pogostoma ne morejo dati nobenih podatkov. Tedaj je treba na podlagi jezika, katerega govorijo, ugotoviti, kateremu narodu pripadajo in iz katerega kraja bi mogli izhajati. Toda ker so mnogi že dalj časa iz svoje domovine, je, pri veliki sprejemljivosti otrok za tuje jezike, pogostoma tudi po jeziku težko ugotoviti, kateremu narodu pripadajo. Strokovnjaki skušajo še po drugih znakih ugotoviti, kje bi bilo mogoče iskati starše ali sorodnike. Pripravljajo izdajo seznama podatkov o takšnih otrocih s slikami in opisom predmetov, katere so našli pri njih, da bi v raznih deželah na podlagi teh znakov sorodniki spoznali svoje otroke.

Za tiste otroke, ki jih kljub vsem tem poskusom ne bodo mogli vrniti njihovim staršem ali sorodnikom, bo urad ustanove UNRRA za pomoč nepreskrbljenih otrok skušal najti oskrbo pri rodbinah, katere bi jih bile pripravljene sprejeti in za katere bo urad našel, da so za takšno nalogo primerne.

Tako smo Vam na kratko podali sliko nalog in dosedanjega delovanja te zelo važne ustanove za podpiranje trpečih narodov v osvobojenih deželah sveta. Velikost naloge in sredstev, katere so stavile vlade Združenih narodov na razpolago v ta namen, priča o važnosti, ki jo bo imel uspeh dela ustanove na bodoči razvoj sveta. Zato se svet z velikimi upi in na drugi strani tudi z zaskrbljenostjo ozira na delovanje te ustanove in jo izpostavlja kritiki.

Njeno dojovanje je zaenkrat zagotovljeno do konca tega leta. Izvestno je, da bo prej ali slej njeno delovanje končano, ker je nemogoče, da bi se nadaljevalo v neskončnost. Ustanova UNRRA je bila nekakšna skupna blagajna, iz katere je vsak, ki je bil potreben, imel, ali pa vsaj mislil, da ima pravico zahtevati, kar je menil, da rabi, ne da bi zaradi tega bil dolžan kar koli dati kot plačilo. Zato so nekateri zelo razsipno gospodarili s tem, kar so dobili.

Ko se bo ta pomoč končala, bodo postavljeni pred podoben položaj v katerem so se znašle druge zavezniške države, ki so se v velikem obsegu posluževale pomoči v obliki «posoje in zakupa», ki pa je z japonsko vdajo prenehala prihajati. S tem so se nekatere države znašle v precej težavnem položaju, iz katerega še doslej niso našle nobene prave poti. Gotovo je, da je izhod samo eden: za dobave je treba staviti na razpolago protidobave, proizvode lastne proizvodnje. Zato je potrebno, da tisti narodi in države, ki trenutno še uživajo pomoč ustanove UNRRA, spravijo čim prej v red svoje gospodarstvo, ter se ne spuščajo v najrazličnejše gospodarske poskuse, ki samo hromijo rast lastnega gospodartva. Danes je to že mogoče, ko pa bo enkrat prenehala pomoč, bo treba računati na svoje lastne sile. Potrebno je že zdaj upoštevati ta trenutek ter ukreniti vse potrebno, da konec pomoči ustanove UNRRA ne bo prišel nepričakovan. *(Konec)*

KITAJSKA - INDOKINA

Vojaško-politični razvoj v Vzhodni Aziji

Kljub pogajanjem so se začeli boji med četami osrednje vlade in komunisti
Anamiti se nameravajo upreti ponovni francoski zasedbi dežele

London, 25. oktobra

Komaj dva tedna po sklepu dogovora med čungkinško osrednjo vlado generalisima Čangkajška in vodstvom komunistične stranke so že izbruhnili boji med komunističnimi in vladnimi četami v severni Kitajski. Guverner province Santung je sporočil, da so komunistične čete ob železnicah napadle vladne čete, ki so bie prisiljene, da se branijo. Moč komunističnih čet cenijo na 100.000 mož. Poročila komunistične radijske postaje v Jennanu pravijo, da so vladne čete napadle komunistične postojanke v Eniangu ob železnici Peking-Hankov. Vladne čete naj bi bile ojačene z 2.000 možmi padalskih edinic.

Do gornjih dogodkov je prišlo kljub temu, do so se v soboto spet pričela pogajanja med osrednjo kitajsko vlado in komunisti.

Komunistična stranka je bila prej objavila, da bodo zaradi vzpostavitve miru in edinosti na Kitajskem premestili kitajske komunistično čete severno od reke Yangtseja.

Posebno poročilo, ki ga je objavila stranka, pravi: «Osrednji komunistični odbor je zapovedal svojim silam, da ne nasprotujejo kuomintanškim četam pri izvrševanju japonske predaje v mestih Nanking, Sanghaj, Hankov in Nigpe, da ne bodo imeli Japonci in reakcionarji vzroka za izzivanje državljanske vojne. Razen tega bodo naše vojaške edinice, ki so zdaj v področjih južno od reke Yangtseja, nemudoma premeščene na severno stran, da bodo tako izvrševale obveznosti komunistične stranke v teku pogajanj s Kuomintangom.

Plebiscit v Zunanji Mongoliji

Po sklepu predsedstva Kurala je bil v nedeljo v Zunanji Mongoliji plebiscit za ali proti neodvisni republiki. Glasovalno pravico so imeli vsi moški in ženski državljani, ki so izpolnili 18 leto.

Moskovska radijska postaja poroča, da je plebiscit v prestolnici Zunanje Mongolije, v mestu Urga, izpadel v korist neodvisnosti. Vsi volivci so se izrekli za neodvisno narodno mongolsko republiko.

Plebiscit v Zunanji Mongoliji so izvedli na podlagi kitajsko-sovjetske pogodbe.

Osrednja komisija za plebiscit, ki se je vršil 20. oktobra v republiki Mongoliji, in ki naj bi odločil o neodvisnosti države, je izbrala predhodne izide glasovanja. Podpredsednik komisije je v nekem razgovoru izjavil: «kakor vam je znano, so se na osnovi naše ustanove vsi drzavljani, ki so dosegli 18. leto, brez ozira na spol, vero in narodnost udeležili plebiscita. Po izidih od 22. oktobra je 483.290 oseb glasovalo za neodvisnost ljudske republike Mongolije. Niti enega glasu ni bilo proti. Takšna enotnost je pokazala gorečo željo našega naroda, da ohrani suverenost države, ki smo si jo priborili v hudih bojih s sovražnikom. Zdaj in v bodoče bo mongolska republika zavzemala mesto, ki ji pripada med neodvisnimi in naprednimi državami sveta».

«Tass» poroča o prvih izidih plebiscita v 13 izmed 18 upravnih okrožij Zunanje Mongolije: Državljani mongolske ljudske republike so v velikanski večini glasovali za prekinitev vseh zvez s Kitajsko in za popolno neodvisnost. «Tass» poroča, da je v prestolnici glasovalo za neodvisnost 24.683 ljudi. Nasprotnega glasu ni bilo nobenega.

Položaj v Indokini

Posebni «Reuterjev» dopisnik javlja, da se nacionalisti pripravljajo, da se upro ponovni francoski zasedbi dežele, ko bodo Angleži in Indijci razorožili Japonce.

Med nacionalističnimi četami, ki se borijo na saigonskem področju, je tudi tolpa morskih roparjev, ki šteje 700 mož. Pripadniki te tolpe so se prostovoljno prijavili nacionalistični vojski kot redni vojaki.

Vojaško so nacionalisti slabo organizirani, zdaj pa ustanavljajo dobro izvežbane oddelke, ki se pomikajo proti jugu, da bi se uprli vsakemu francoskemu poizkusu razširitve nadzorstva nad deželo.

Možnost novih bojev

Ker Kitajci, ki so zasedli severno področje Indokine, Francozom niso dovolili prevzema uprave v Hanoju in ker se Angleži nočejo ukvarjati s političnim vprašanjem ter želijo samo zasesti tiste kraje pri Saigonu, kjer so japonske čete, bodo morali Francozi popolnoma sami izvesti zasedbo Indokine. Ker so nacionalisti še ogorčeni, obstaja možnost velikih bojev.

Skoraj nobenih poročil ni, kaj se dogaja na kitajskem področju. Pomanjkanje politične povezanosti je položaj še poslabšalo. Dokaz, da Japonci podpirajo nacionaliste, čeprav izjavljajo, da so pripravljeni izvršiti zavezniške odredbe, so letaki, ki so jih odkrile pred štirimi dnevi angleške čete. Na letakih je stalo: «Vsi nacionalistični vojaki, ki pobegnejo od Francozov in se pridružijo Japoncem, ne bodo kaznovani».

Letake je podpisal Hoa Soa, «gospod vojske», ki ima v jugovzhodni Kočinčini zasebno «vojsko». Zmedeni položaj Indokine ta vojska zelo poslabšuje tudi zaradi tega, ker se je Hoa Soa večkrat spri z nacionalisti.

Drugi razlog velikih neredov v Indokini je ropanje. Francoski višji komisar general Leclerc je napovedal prostovoljni nabor za ustanovitev «osvobodilnih straž».

Nove francoske edinice

Poročilo, ki so ga istočasno objavile britanske in francoske oblasti pravi, da so se v petek v Saigonu izkrcale ostale francoske čete druge divizije.

Anamitski strelci so napadali britanske in indijske čete. Proti tem dejanjem je nastopila artilerija.

Langlade, glavni tajnik medministrskega odbora za Indokino, je na konferenci tiska v Parizu izjavil, da želi Francija najti pravično rešitev vprašanja svojih kolonij.

Pojasnil je, da je bila organizacija nacionalističnih Anamitov do marca tega leta prava odporniška skupina, kesneje pa je prejemala orožje od Japoncev, ki so se tudi vrinili v njene vrste.

Japonci so mobilizirali indokinske mladeniče in jih organizirali v fašistične tolpe, ki so sejale teror v raznih področjih Indokine.

Omenjena organizacija je bila sestavljena iz raznih elementov in gotovo ni predstavljala večine prebivalstva Indokine.

Zadnje anglo-francosko poročilo javlja o posameznih bojih zavezniških čet na mostovih reke Čočo.

V Saint Jacques je prispela francoska letalonosilka z novimi vojaškimi oddelki, ter z vozili in hrano za Saigon.

Imenovanja zastopnikov v zavezniško komisijo za Japonsko

Washington, 25. oktobra

Francija in Nizozemska sta imenovali svoje zastopnike v posvetovalno zavezniško komisijo za Japonsko.

Združene države, Velika Britanija, Kitajska, Filipini, Kanada in Novi Zeland so že prej imenovale svoje zastopnike.

Edina povabljena država, ki še ni imenovala svojih zastopnikov, je Sovjetska zveza.

Prvo zasedanje komisije, kjer se bo MacArthur posvetoval o zasedbeni politiki Japonske, je določeno za prihodnji torek 30. oktobra.

Angleški preračun pred parlamentom

Težaven finančni položaj - Skrbi zaradi neuspešnega razvoja pogajanj z Združenimi državami

London, 25. oktobra

Finančni minister Hugh Dalton je v spodnji zbornici predložil svoj preračun, v katerem priporoča varčevanje in nadzorstvo nad cenami s pomočjo podpor in z zmanjšanjem uvoza, ki ga je treba plačati v dolarjih, dokler ne bodo znani uspehi sedanjih pogajanj med Združenimi državami in angleškimi zastopniki v Washingtonu. Dalton je izjavil, da angleški zastopniki še niso dosegli ničesar konkretnega in da je v pričakovanju novih določb zdaj bolj kot kdaj potrebno povečati izvoz.

Angleški zastopniki v Washingtonu zahtevajo posojilo 5 milijard dolarjev.

Nujno povečanje izvoza

Dalton je dodal: «Ohraniti moramo nadzorstvo nad cenami. Ako je potrebno, ga moramo celo povečati, da se izognemo inflaciji. Odločil sem se, da do nove odredbe, ohranimo na isti stopnji izdatke življenskih potrebščin, tudi če bi to pomenilo, da je treba povišati podpore iz državne blagajne».

Preračun bi moral obnoviti izjeme za plačevanje davkov za premičnine, kot je bilo to v veljavi pred vojno. Tako bi morali oprostiti plačevanja davkov 2 milijona oseb. Preračun bi moral predvideti nove načrte za povojno posojilo za plačevalce imenovanih davkov in odpraviti trošarinske davke, kar je izredne važnosti pri obnovitvah stanovanj.

Dalton je izjavil, da znašajo podpore, ki so jih izdajali prejšnje leto, da ohranijo raven stroškov za življenjske potrebščine, približno 200 milijonov šterlingov. Povečanje podpor zaradi ukinitve «zakona o najemu in zakupu» bi znašalo letno najmanj 50 milijonov šterlingov.

Churchill o finančni politiki sedanje vlade

Vodja opozicije Winston Churchill je po Daltonovem poročilu o težavnem finančnem položaju podal svoje mnenje in izjavil, da ne more prikriti svojih skrbi zaradi nadaljevanja vojnih stroškov. Dejal je: «Če boste nadaljevali s tem ritmom in obdržali dosedanji preračun, boste zabredli v dolgove, ki bodo oslabili naš položaj v mednarodnem gospodarstvu, ki je bilo v kritičnih mesecih tako oslabljeno. Mi nismo niti za trenotek pozabili osnovnega načela, da moramo zaposliti vse naše delavce in spraviti v tek vso našo industrijo, da bomo tako mogli proizvajati sredstva, ki bodo preprečila inflacijo».

Pri debati, ki se je razvila včeraj, je govoril bivši finančni minister sir John Henderson, ki je izjavil, da je bil predlog novega preračuna v javnosti upavičeno sprejet z zadovoljstvom. Vendar zelo presenča, da bodo stroški ostali v tem preračunskem letu, ki konča šele koncem marca prihodnjega leta, isti. Opozicionalni govornik je priporočil vladi, naj z vso silo skuša doseči znižanje izdatkov ter odobril omejitev nakupnih možnosti, dokler ne bo na razpolago večjih količin blaga. Prav tako je odobril kontrolo cen, dokler se ne vrne gospodarstvo v normalne razmere.

IZ SLOVENIJE

Cene tekočih goriv so določili: petrolej za razsvetljavo din 11, za kmetijsko uporabo din 6.50, bencin za motorje din 9, lekarniški bencin din 18, olja za motorje din 22, za traktorje 17 din itd. Cene so znatno višje kot v predvojnih dinarjih.

Prebivalci iz Ljubinj se zahvaljujejo ameriškim Slovencem, ki so se jih spomnili z darovi in podporami.

Podjetje «Elektrotehna» je ustanovila Narodna vlada za Slovenijo za promet z električnim materialom. Trgovalo bo predvsem na debelo, pač pa bo imelo tudi pravico ustanavljati trgovine za drobno prodajo.

Cene za prage dolžine 2.50 in prereza 16×25×16 cm so določili: hrastovi 190, borovi 150 in bukovi 136 dinarjev franko naloženo na vagon.

Zbiranje starega gumija nameravajo izvršiti s sodelovanjem vseh množičnih ljudskih organizacij po vsej državi.

Za likvidatorje Prometnega zavoda za premog, d. d. v Ljubljani so postavili Lesjaka Jožeta, uradnika, inž. Hohnjeca Milivoja in dr. Schauerja Dolfeta.

PRAVICI JE ZADOŠČENO

Ustrelitev Vidkuna Quislinga

London, 25. oktobra

Norveško veleposlaništvo v Londonu je včeraj zjutraj sporočilo agenciji «Reuter», da so ob 2.40 na podlagi obsodbe, ki jo je izreklo proti njemu vrhovno norveško sodišče, ustrelili Vidkuna Quislinga. Obtoženčevo družino so o tem obvestili ob 9. uri.

Norveški kralj je v torek odklonil prošnjo Quislingove žene za pomilostitev in odrebil, da se mora obsodba izvršiti.

Quislinga so pred norveškim sodiščem obsodili na smrt 10. septembra.

Oblasti se je polastil 9. aprila 1944 na dan nemškega izkrcanja na Norveškem, ko so člani norveške vlade in kralj Haakon zbežali v Anglijo. Quisling se je s pomočjo članov svoje stranke «Nasjonal Samling» s silo polastil radijske postaje v Oslu, se proglasil za norveškega ministrskega predsednika in odredil Norvežanom prenehanje vsakega odpora proti Nemcem.

Na razpravi so Quislinga obsodili, ker je izdal Nemcem tajnosti norveške vojaške obrambe in ker je onečastil ustavo. Med drugim zatrjujejo, da je odobraval načrt, po katerem naj bi bila Norveška priključena «Nemški zvezi», katere predsednik bi bil Hitler.

Quisling je vložil priziv zaradi previsoke kazni, toda vrhovno norveško sodišče ga je odklonilo. Nato je napravil prošnjo za pomilostitev, zaradi česar bi se morala, kot je bilo to v navadi v primeru smrtnih obsodb, sestati celotna norveška vlada. Do ponedeljka pa o tej seji niso še ničesar vedeli.

Upravnik policije v Oslu je odklonil vsak komentar o izvršitvi obsodbe.

Valonci za odcepitev od Belgije

Liege, 25. oktobra

Pri nedeljskih volitvah v valonskem narodnem kongresu, ki je bil v Liege, je od 1048 udeležencev 640 volilo za odcepitev od Belgije. Udeleženci kongresa so trdili, da predstavljajo vse Valonce, ki so pri sestavi sedanjega belgijskega naroda stevilčno prav malo za Flemci. Volitve so dale sledeči rezultat: 486 glasov za priključitev valonske (polovica južne in jugovzhodne Belgije) k Franciji, 154 glasov za neodvisno državo, 39 glasov za avtonomno državo pod okriljem Belgije, organizirano na federalni način, 17 glasov za razne ustrojne reforme, ki ne bi spremenile sedanje skupnosti države.

Pri drugih volitvah, ki so se vršile potem, ko so govorili razni govorniki v prid belgijske federalne države, ki je edina možna rešitev vprašanja obnove dežele, je kongres pristal na načrt za ustanovitev avtonomne države kot del belgijske federacije.

Ali je živ, ali mrtev?

Tajna Hitlerjeve smrti še vedno ni pojasnjena

Smrt bivšega nemškega Führerja je ie vedno predmet zanimanja, ugibanja in morda celo stav po vsem svetu. Kljub svojemu žalostnemu slovesu, s kakršnim je ta človek prišel v zgodovino te vojne, se za njegovo usodo in usodo njegove tajnice ali žene Eve Braun, ki jo zadnje čase vedno omenjejo skupno s Hitlerjem, še vedno zanima veliko ljudi.

Njegova smrt je doslej nepojasnjena, je tajinstvena. Okoli Hitlerjeve osebe se je začela spletati legenda tisti trenotek, ko so poročila prvič javila v svet, da truplo moškega in ženske, ki naj bi bilo zgorelo pred kancelersko palačo v Berlinu, ni truplo Hitlerja in Eve Braun. S tem trenotkom je stvar postala zanimiva in senzacionalna. Ljudje so začeli ugibati, kje je potemtakem Hitler. Videli so ga v Argentini, ugibali so, ali ni morda pobegnil na Japonsko in nedavno so ga «celo videli» nekje pri Hamburgu.

Tudi uradne kroge je vprašanje Hitlerjevega izginotja zanimalo od vsega začetka. Posebno marno so se preiskovanja lotili Sovjeti, ko so zasedli Berlin. Oni so bili tisti, ki so prvi izrekli dvom nad Hitlerjevo smrtjo in v zadnjem času celo trdijo, da je Hitler le živ. Na podlagi njihovih zatrjevanj je izjavil dvom o Hitlerjevi smrti celo general Eisenhower, dasi je potem svojo izjavo preklical.

Oblasti le vedno vodijo preiskavo. Na dan prihajajo najrazličnejše podrobnosti. Morda je po eni strani krivo, da nekateri uspehi teh preiskav prihajajo v javnost in ustvarjajo nekako legendarno ozadje okoli tega proslulega vojnega zločinca. Vsekakor pa so podrobnosti zanimive.

Načrti za beg na Japonsko

Nedavno so o vprašanju Hitlerjevega izginotja zasliševali nekega častnika bivšega glavnega stana japonske mornarice. «Reuterjevemu» dopisniku je pripovedoval zanimive podrobnosti o Hitlerjevi nameri, da bi pobegnil na Japonsko, seveda skupno s svojo tajnico Evo Braun. Častnik je izjavil, da je bil navzoč na neki tajni seji glavnega stana, na kateri so razpravljali o zadnjih podrobnostih za prihod Hitlerja na Japonsko. Ta seja je bila 3. marca letošnjega leta v Tokiu.

Hitler se je bil namreč obrnil na Japonsko za pomoč pri pobegu iz Nemčije. Japoncem je obljubil, da jim odkrije važne načrte, ki bi jim omogočili zmago na Pacifiku, če omogočijo, da prideta on in Eva Braun na varno. Stavil pa je seveda še nek drugi pogoj. Zahteval je obljubo japonskega cesarskega glavnega stana, da mu bo Japonska po zmagi nad Ameriko in Anglijo omogočila ponovno osvojitev Evrope. Tako naj bi bil bodoči svet po tej veliki zmagi dveh fašističnih režimov v rokah dveh velikih imperijev: Japonske in Nemčije. Japonska je seveda ponudbo sprejela.

Hitler pa je zahteval še nekaj. Za potovanje na Japonsko je hotel imeti japonsko podmornico. To kaže, kako malo je marca že zaupal svojim ljudem, ko se za potovanje ni hotel poslužiti nemške podmornice, mereč je vztrajal na japonski. Zadeva pa seveda ni popolnoma nič čudna. Tudi v Nemčiji so v tistem času še marsikateri ljudje uvidevali, da je njihova stvar izgubljena. Med njimi so bili celo nekateri višji častniki. Treba se je spomniti samo atentata na Hitlerja, pa bo bojazen nacističnega Führerja razumljiva. V zadnjem času prihajajo na dan zelo zanimive podrobnosti o čistkah, ki so bile v Nemčiji pred njenim zlomom. Naj navedemo kot zanimivo samo eno dejstvo, da je dal Hitler med ostalimi spraviti s sveta celo sveka svoje tajnice Eve, ki je bil v njegovi neposredni bližini, namreč v utrdbah njegovega glavnega stana. Bil je to general SS Fegelein, ki so ga ubili na podlagi odredbe, ki jo je podpisal sam Hitler. Fegelein je bil eden izmed najmlajših generalov in je hotel pobegniti, kar pa seveda Hitlerju ni bilo pošteči.

Da pa se povrnemo k Hitlerjevemu načrtu, da pobegne na Japonsko. Kot je nadalje izjavil omenjeni japonski častnik, je dne 5. marca pa popolnoma jasno, ali je bila oskrbljena s kurivom in živili za 90 dni, res zapustila pomorsko oporišče v Jokohami in odplula proti Hamburgu. Stvar pa si je Hitler izmislil prepozno. Podmornica ni v Hamburg nikoli prišla in še danes ne vedo ničesar o njeni usodi.

Zanimive podrobnosti iz Hitlerjevih zadnjih dni pred nemškim polomom pripoveduje tudi Hitlerjeva prijateljica, lastnica hotela v Bad Gasteinu, v katerem se je Hitler leta 1938, kmalu po monakovski konferenci, sestal s Chamberlainom. Hitlerjeva prijateljica je mnenja, da Hitler ni več živ. Izjavila je, da je bil «Führer preveč ponosen, da bi se dal ujeti in si je gotovo rajše vzel življenje». Po njenem mnenju je mrtva tudi Eva Braun.

Kdo je Eva Braun?

Da, gre tudi za Evo Braun. Kdo je bila prav za prav ta ženska? Vemo, da je bila Hitlerjeva tajnica, ni pa popolnoma jasno, ali je bila ali ni bila tudi Hitlerjeva žena. Nekateri trdijo, da sta se poročila, drugi pa to zanikajo. Med tistimi, ki si o tem niso popolnoma na jasnem, je celo gospa Dreesen, lastnica hotela, ki je bila Hitlerjeva prijateljica, kot smo omenili. Dreesenova je pripovedovala, da je bila sicer povabljena na ženitovanjski sprejem, ki je bil v Berghofu na predvečer zavezniškega izkrcanja v Franciji, vendar si ni na jasnem, ali sta se kesneje Hitler in Braunova poročila, ali ne.

Hitler je bil na ženitovanjskem sprejemu zelo vesel. Dasi je bil abstinent, je vendar popil več kozarcev šampanjca. Kesneje proti večeru so se gostje skupaj z Evo Braunovo umaknili v stanovanje diktatorjevega namestnika Bormanna, ker je Hitler dejal, da želi delati. Ko so se po daljšem času vrnili, je bil Hitler še vedno dobro razpoložen. Po mnenju Greesejeve je bil dobre volje zaradi tega, ker ni bilo zavezniškega izkrcanja, ki ga je za ta dan napovedovala nemška obveščevalna služba. Hitler je morda menil, da je s tem nevarnost odstranjena.

Drugi dan pa se je izkrcevanje kljub Führerjevi dobri volji le začelo. Greesejeva pravi, da Hitlerja to ni preveč prizadelo. Ko je moral zapustiti Berghof, ni izgledalo, da bi bil zaradi tega potrt.

Greesejeva je Hitlerja videla nato še enkrat, topot poslednjič. Pravi, da je izgledal zelo postaran. Eva Braunova ji je pripovedovala, da so mu morali dajati injekcije, da je lahko vzdržal pri razgovorih z generali. Po razgovorih je bil vedno popolnoma izčrpan.

„Mein Führer"

O Braunovi je Dreesejeva dejala, da je bila zelo skromna ženska. Do Hitlerja se je obnašala zelo spoštljivo in kljub temu, da je bila morda njegova žena, ga je vedno nagovarjala le z «mein Führer». To seveda ni protidokaz v dvomih, ali je bila res njegova žena, vsekakor pa je značilno za nemško mentaliteto, ki je do neke mere militarizirala celo srčne odnošaje. Dejstvo pa je, da je imela Braunova na Hitlerja zelo velik vpliv.

Ali sta ta dva človeka danes živa, ali smrtva? Dokončno ne more danes na to vprašanje odgovoriti še nihče. Švedski plemnitaš grof Bernadotte, ki je igral pri posredovanju za nemško predajo eno izmed vodilnih vlog, je izjavil, da je prepričan o Hitlerjevi smrti. Dejal je: «Kar so mi povedali zdravniki in generali, vrhu tega pa še moj osebni vtis, ki sem ga dobil, ko sem zadnjikrat videl Hitlerja, vse to me prepričuje o njegovi smrti.»

Še vedno brez miru

Uganko bo najbrže rešilo šele uradno poročilo, ki ga bodo izdale nekega dne zavezniške oblasti in v katerem bodo z dokazi podprle dejstvo Hitlerjeve smrti. Takrat bo odpadla vsa tajinstvenost in legendarnost, ki jo je zdaj toliko okoli smrti bivšega slikarja.

Pravkar prihaja poročilo filadelfijskega lista «Philadelphia Record», da je odpotoval v Evropo odvetnik Robert N. W. Kempner, ki hoče za vsako ceno odkriti, ali je Hitler živ ali mrtev. Če je mrtev, mora najti njegovo truplo ali zadostne dokaze, kam je izginilo. Odvetnik Kempner je nemški begunec, ki je bil prej policijski svetnik pruske države. Pravi, da je eden izmed redkih ljudi, ki natančno pozna ne le Hitlerjevo zunanjost, ampak celo njegov skelet.

Iz Berlina prihaja poročilo, da so ameriški in britanski uradni krogi zaključili to, kar imenujejo «Hitlerjevo zadevo». Preiskovalni častniki, ki so vodili preiskavo o Hitlerjevi usodi, so sporočili svojim predpostavljenim v domovino, da je mogoče na podlagi znakov, ki so jih zbrali, proglasiti Hitlerja za mrtvega. Vendar niti v tem vprašanju o Hitlerjevi smrti ne morejo vzhodni in zahodni zavezniki priti do enotnega mnenja. Medtem ko je za Anglo-američane zadeva Hitlerjeve smrti zaključena, sovjetski krogi vztrajajo na tem, da ni zadostnih dokazov o Hitlerjevi smrti in ne polagajo nobene važnosti na anglo-ameriški sklep o domnevni Hitlerjevi smrti, češ da sloni samo na izjavah Nemcev, ki pravijo, da so videli Hitlerja umreti. Sovjeti so zelo nezaupljivi do kakršnih koli izjav, katere dajejo tujci, tako da jih nimajo za zadosten povod za domnevo, da je Hitler mrtev. Tako bodo raziskovali dalje.

Odkritje nacističnega arhiva

Skupina ameriških častnikov pod vodstvom majorja Williama Browna je odkrila arhiv nacistične stanke, ki vsebuje osebne podatke vseh njenih članov, ki jih je bilo osem milijonov.

Ta arhiv je eden izmed najvažnejših dokumentov, ki so se jih zavezniki do zdaj polastili. Poleg seznama strankinih članov vsebuje arhiv tudi posebni seznam dveh milijonov ljudi, ki so zaprosili za vpis v stranko, pa so njihove prošnje odbili. Nacisti so sicer izdali ukaz, da se zdaj najdeni arhiv uniči, iz nepojasnjenih razlogov pa ukaz ni bil izvršen.

Zavezniška komisija je izsledila tudi seznam članov takozvane «Organisation für die Auslandsdeutschen», v katerem so vsi krožki inozemskih nacističnih podružnic. Med njimi je tudi na tisoče ljudi, ki so živeli v Združenih državah.

Zavezniške oblasti so odkrile, da število osem milijonov, ki so bili po uradnih podatkih vpisani v stranko, dejansko ni bilo tako visoko. Tudi takrat, ko je bila stranka na vrhuncu, v stranki dejansko zaradi umiranja, izključitev in izstopov ni bilo več kot sedem milijonov članov.

ZANIMIVOSTI

V Detroitu v Ameriki je ležal na parah Stanley Strzykalski. Njegovi žalujoči ostali in prijatelji so ravno govorili, kakšen dober možak je bil, ko je nenadoma prišel pravi Strzykalski skozi vrata v cerkev. Nekaj žensk je omedlelo, Strzykalski pa je mirno stopil h krsti, prijel mrtveca za roko in dejal: «To pa nisem jaz!» Strzykalskijev brat je dejal, potem ko je prišel k zavesti, da se je zmotil in mislil, da zares pokopava brata.

* * *

Stiriletni Maurice Lupton z angleškega otoka Jersej v Rokavskem prelivu, ki je bil pod nemško zasedbo, se je izkazal kot spreten raznašalec radijskih vesti, ki jih je njegov oče tipkal v 60 izvodih vsak dan za prebivalstvo otoka. Pred nosom Nemcev je prinašal poročila ljudem v domove, ne da bi ga ujeli.

* * *

40 milijonov mrtvih imajo lahko Združene države v eni noči zaradi nenadnega napada z atomskimi bombami, je dejal dr. Curtis, eden izmed znanstvenikov, ki so iznašli atomsko bombo. «Vse je odvisno od pametne politike», je zaključil.

* * *

Angleška vlada ne bo silila Poljakov, da se vrnejo domov, ali pa jim delala težave, ker se nočejo vrniti, je izjavil državni podtajnik za zunanje zadeve Douglas McLean.

* * *

Poljska vlada je proglasila mobilizacijo vseh mož med 18 in 55 letom ter žena med 18 in 45. Pravijo, da bodo Poljake uporabljali za delo izven meja domovine.

* * *

Trinajst ameriških veteranov se je zbralo letos na 79. letnem zasedanju svoje organizacije. Najmlajši štej 96 let, najstarejši 102 leti.

* * *

Kanadske izgube v drugi svetovni vojni znašajo 80.530 vojakov, med njimi 22.553 mrtvih.

* * *

Kakor marsikje na svetu, se duhovi tudi na Danskem niso še popolnoma pomirili. Te dni so neznanci ustrelili polkovnika Risa Lassena, ki je bil med vojno voditelj danskega odpora. Danski narod, ki je med vojno trpel skoraj več zaradi državljanske vojne kot zaradi okupacije, plačuje še danes krvni davek.

* * *

V mestnem muzeju v Moskvi so predvajali z velikim uspehom prvo Rachmaninovo simfonijo. Skladatelj jo je ustvaril pred več kot pol stoletja, ko je bil star komaj 22 let. Izvajali so jo doslej samo enkrat in sicer pod vodstvom Glacunova leta 1897. Zaradi neuspeha jo je skladatelj uničil. Njegovo delo je bilo mogoče komaj zdaj obnoviti. Potrebno je bilo za to dolgotrajnega potrpežljivega in težkega dela z zbiranjem in sestavljanjem iz partitur za posamezna godala.

Moderno stavbarstvo v Angliji

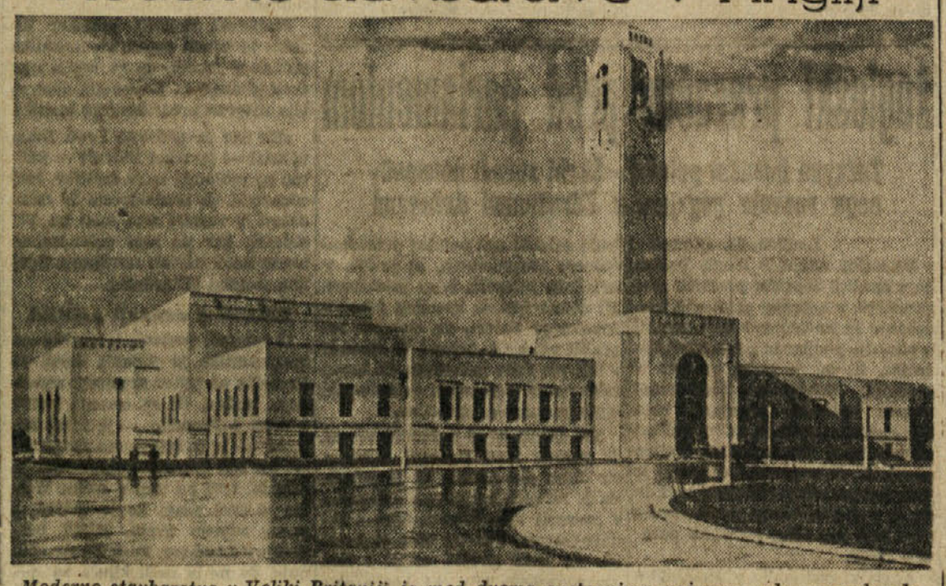

Moderno stavbarstvo v Veliki Britaniji je med dvema svetovnima vojnama zelo napredovalo. Celo v letih velike gospodarske stiske med 1929 in 1932 se je znatno zvišala gradbena dejavnost, četudi so druge gospodarske panoge v istem času nazadovale. Posebno vlogo pri tem so imele javne ustanove, ki so zaradi zmanjšanja brezposelnosti izvršile mnoga obsežna javna dela. V tem času je med drugim nastala zgradba, katere sliko prinašamo. Slika kaže Mestno hišo in prosvetni dom v mestu Swansea v južnem Walesu.

TRŽAŠKA KRONIKA

Ustanovitev "Centra za avtomobiliske prevoze„

Hud udarec dobičkarjem s civilnimi prevozi

Z ustanovitvijo družbe, ki bo nadzirala cene in vodila registracijo avtomobilskih vozil za prevoz civilnega blaga v Julijski krajini, ki je pod upravo Zavezniške vojaške uprave, bo zadan hud udarec dobičkarjem s civilnimi prevozi.

Lastniki motornih vozil, težjih eno tono, bodo morali registrirati svoja vozila pri organizaciji, ki bo z odobritvijo ZVU objavila seznam tarif za prevoz blaga in raznovrstnega gradiva. ZVU si je pridržala le pravico do revizije vseh tarif.

Častnik za trasporte (cestni odsek) stotnik D. L. Coleman, je danes izjavil: «Upoštevali smo vprašanje prevoza blaga za civilne potrebe. V interesu vseh hočemo ta prevozni sistem nadzirati in zagotoviti njegovo obratovanje.

ZVU bo v kratkem izdala ukaz, v katerem bo ustanovljena družba z imenom «Center za avtomobilske prevoze», ki bo imel sedež v Trstu v ulici Dante st. 5. Njegova naloga bo, urejati ter nadzirati avtomobilske prevoze.

Za glavnega ravnatelja je imenovan dr. Attilio Incadorna, ki ima velike izkušnje na področju avtomobilskih prevozov, katere si je pridobil tako tukaj, kakor v Egiptu. Glavni uradi «Centra za avtomobilske prevoze» bodo v Trstu, Gorici in Pulju, podružnice pa bodo verjetno v Tržiču, Gradežu in Miljah.

Glede Konzorcija za avtomobilske prevoze v Gorici, bo Center za avtomobilske prevoze prevzel njegov delokrog, lastniki avtomobilskih vozil, ki so se ze vpisali v Konzorcij, pa so oproščeni nove registracije.

Tržaško podjetje, ki se imenuje «Tržaški konzorcij za avtomobilske prevoze» bo kot tako prenehalo delovati in bo postalo tržaška agencija «Centra za avtomobilske prevoze». Osebe, ki bodo prevazale blago iz ene cone v drugo, se morajo obrniti na kak urad «Centra za avtomobilske prevoze». Vsi, ki nadzirajo, ali so v posesti prevoznih sredstev na motorni pogon težjih nad eno tono, morajo ta vozila registrirati v 15 dneh po objavi tozadevnega ukaza ZVU.

Po preteku te dobe, — je izjavil častnik za prevoze — bodo za prevoz blaga potrebni posebni obrazci, ki jih bo izdal «Center za avtomobilske prevoze». Posebne obrazce bodo dobili lastniki avtomobilov za prevoz civilnega blaga.

To smo storili, da bi zagotovili bolj gospodarsko, racionelno in koristno uporabo avtomobilskih prevozov v korist področja, ki je pod upravo ZVU.

Novi delovni čas

Predsednik okrožja je izdal naslednji odlok:

Od 25. oktobra dalje se morajo trgovine odpirati in zapirati kakor sledi:

Ob delavnikih

Trgovine z oblačili, s pohištvom, z mešanim blagom, z drobnarijami in z žarnicami: od 8.30 do 12.30 in od 15 do 18.30;

papirnice in knjigarne: od 8.30 do 12.30 in od 15 do 18.30;

trgovine z avtomobili, postavitvenim materialom, kolesi in živalmi stroji, s predmeti, ki služijo za plin, vodo in elektriko: od 8.30 do 12.30 in od 15 do 18.30;

trgovine z železnino in stroji: od 8.30 do 12.30 in od 15 do 18.30;

trgovine z živili in sadjem, zelenjavo, drogerije: od 8 do 12.30 in od 15.30 do 18.30;

mlekarne brez dovoljenja p. s.: od 7 do 12 in od 15.30 do 18.30;

trgovine z premogom in drvami: od 8 do 12 in od 15 do 18;

slaščičarne itd.: od 8.30 do 13 in od 15.30 do 18;

pekarne in projalnice kruha: od 6.30 do 13 in od 15.30 do 18;

cvetličarne: od 8 do 19;

mesarije: ponedeljek, torek, sreda, četrtek, petek od 6 do 13; sobota: 6 do 13 in od 16 do 19.

Ob nedeljah in praznikih

Mlekarne in prodajalne kruha: od 7 do 12;

slaščičarne itd.: od 8.30 do 13 in od 15.30 do 18;

cvetličarne: od 8 do 13;

mesarije: zaprte ves dan;

prodajalne zelenjave: zaprte ves dan.

Splošne določbe

Papirnice lahko med šolskim letom odpirajo svoje trgovine pol ure pred pričetkom pouka. Ob sobotah in dnevih pred prazniki, lahko zvečer podaljšajo zaprtje lokalov za pol ure.

Razpisi službenih mest

Poučevanje tujih jezikov in gospodinjstva

Višji šolski nadzornik v Trstu sporoča, da je na podlagi novih učnih programov predvideno poučevanje tujih jezikov in gospodinjstva na nižjih srednjih šolah. Prošnje za ta suplentska mesta je treba predložiti do 5. novembra šolskim ravnateljem.

Telovadni pouk

Višji šolski nadzornik v Trstu sporoča, da so razpisana mesta telovadnih učiteljev na vseh srednjih šolah.

Prosilci naj predložijo prošnje na kolekovanem papirju (8 lir) višjemu solskemu nadzorniku v Trstu do 10. novembra.

Prošnji je treba priložiti potrdilo, da je prosilec usposobljen poučevati telovadbo.

Nove osebne izkaznice

v občinah Gradež, Tržič, Sežana, in Miljah

V soboto 27. oktobra ob 8. uri zjutraj bodo začeli izdajati osebne izkaznice v občinah Gradež, Tržič, Sežana in v Miljah. Prebivalci imenovanih občin si morajo preskrbeti nove osebne izkaznice. Delitev v drugih občinah se bo začela v kratkem; prebivalstvo naj mirno čaka na objave v njihovih občinah.

Slikarska razstava

Prof. J. Rozman je v svojem študiju «Roma» v ulici S. Lazzaro št. 5 otvoril razstavo okoli 50 različnih del. Največjo pozornost vzbujajo akvareli in «novi lesorezi», na katerih je delal zadnja leta. Posebne omembe so vredni akvareli, ki jim je z dolgoletnim študijem mešanja barv dal moč in svežino oljnatih barv. V svoji tehniki je zelo elastičen in spremenljiv, med njegovimi deli je opaziti strogo klasična dela in v neposredni bližini moderno-impresionistična, bolj odvisna od duševnega razpoloženja kot od motiva, ki ga obdelava.

Slikar je po rodu Tržačan, slikarske študije pa je dovršil v Benetkah, kjer je razstavljal svoja prva dela v različnih umetniških galerijah. Kesneje je razstavljal tudi v svojem rodnem mestu, kjer so je kritika zelo pohvalno izrazila o njegovih delih in je tudi materialni uspeh bil zadovoljiv. Ker je v zadnjih letih naletel na nerazumevanje in ovire na svoji umetniški poti, je to njegova prva razstava po šestih letih. Razstava je odprta vsak dan od 11. do 13. in od 17.30 do 19.30. Vstop prost.

Dva soda solza ne bosta ozdravila potrtosti.

GORICA

Seja občinskega sveta

Ustanovitev občinskega zavetišča za otroke

Občinski svet v Gorici je imel predvčerajšnjim svojo četrto sejo, na kateri so razpravljali o številnih problemih občine. Poročevalec je bil g. Oliva. Med drugim so razpravljali o spremembah določil za pristojbine in občinske takse na pse, na javne in zasebne avtomobile, služkinje, biljarde in klavirje. Nove pristojbine bodo stopile v veljavo s 1. januarjem 1946.

Na predlog poročevalca Olive, je občinski svet sprejel povišanje občinskega davka na obrti, ki imajo nižji dohodek kot 6000 lir in katere so trenotno oproščene davka na premičnine. Razen tega so odobrili ukrepe, ki so v zvezi z gospodarskim položajem nameščencev. Ustanovili so odbor za dodeljevanje podpor rodbinam deportirancev.

Občinski svet je živahno razpravljal o predlogu občinskega svetovalca Medeota, ki je predlagal otvoritev občinskega zavetišča. Ta ustanova bo lahko izpolnila potrebo, katero v današnjih razmerah zelo močno občutimo in ki bo lahko služila v veliki meri prevzgoji mladega rodu s tem, da bo odtegnila številne dečke nevarnostim ulice velemesta. Namen zavetišča bo pomagati gojencem pri pripravi za šolo ali pa jih združevati ob svobodnem času s pravilno zabavo in poučnimi igrami. Občinski svet je izrazil upanje, da bo kmalu lahko uresničil načrt občinskega svetnika Medeota, četudi bo treba premagati še mnogo težkoč, ki so v zvezi z gmotnimi razmerami.

Končno je občinski svet sklenil razveljaviti obrtne dovolilnice za igralnice v pokriti tržnici, ker predstavljajo veliko nevarnost za neizkušene osebe.

Razpravljanja, ki je trajalo več kot tri ure, so se v veliki meri udeležili vsi občinski svetniki ter so tako dali jasen dokaz za svoje živo zanimanje za blaginjo občine in občanov.

Nove osebne izkaznice

Danes izdajajo v Gorici osebne izkaznice osebam s priimkom z začetno črko BR do BUZ; jutri v petek 26. t. m. bodo izdajali izkaznice osebam z začetnimi črkami CA, KA, in HA.

Opozorilo

Prebivalstvo opozarjamo, da je prepovedana vsaka motnja ali poškodovanje brzojavnih in telefonskih napeljav ali električne napeljave. Prekrševalci bodo strogo kaznovani, in sicer s kaznijo do 10 let zapora ali denarno globo.

Sopral sporoča, da so začeli razdeljevati nove živilske nakaznice za mesece od novembra 1945 do februarja 1946.

RADIO

Petek, 26. oktobra

6.30 glasba za dobro jutro; 7.14 poročila v slovenščini; 7.30 poročila v italijanščini; 7.45 jutranja lahka glasba; 10 prenos iz Vidma; 12.45 poročila v slovenščini; 13 poročila v italijanscini; 13.15 orkester Lutezzi; 13.45 lahka glasba; 14 pregled vesti; krajevni pregled; 16 prenos iz Vidma; 18.30 obvestila svojcem; 19 ženska ura (italij.); 19.30 ob zvokih valčka; 20 poročila v slovenščini; 20.15 poročila v italijanščini; 20.30 angleska lekcija; 20.50 socialni razvoj Anglije (slov.); 21 koncert zbora iz Proseka (slov.); 21.30 znana italijanska glasba; 22.15 Cecchelin; 23 vesti v italijanščini; 23.10 vesti v slovenščini; 23.20 oddaja za Anglijo.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

Ukrepi za popravila poškodavanih hiš

Razširitev oblasti stanovanjskih komisij

Za izboljšanje splošnega stanovanjskega stanja je Zavezniška vojaška uprava pooblastila stanovanjske komisije, da sestavijo sezname hiš, ki so potrebne popravila.

V razgovoru z dopisnikom VZN, se je major Richardson, načelnik oddelka za javna dela pri Zavezniški vojaški upravi, skliceval na splošni ukaz št. 14 z dne 11. septembra, ki predvideva obnovo poškodovanih hiš na prošnjo lastnika, vloženo pri občinski stanovanjski komisiji. V smislu te odredbe se stroški popravila delijo na enaka dela med hišnim lastnikom in Zavezniško vojaško upravo.

«Vsekakor je bilo potrebno podvzeti nadaljne ukrepe — je izjavil major Richardson. — Ce po prevdarku krajevne stanovanjske komisije primanjkuje v kaki občini stanovanj in če hišni lastniki sami ne zahtevajo popravil njihovih h.š, bo komisija sestavila seznam poslopij, ki so po njenem mnenju potrebna popravila in sezname dotičnih lastnikov ter jih bo predložila tehničnemu uradu. Ta urad bo poskrbel za izvršitev omenjenih popravil».

«Celotne stroške popravila bo plačala Zavezniška vojaška uprava — je nadaljeval major Richardson — 50% stroškov pa bodo vpisali kot hipoteko lastniku, ki jo bo moral odplačati v neki dobi po znižanih obrestih».

«Poudarjam — je zaključil major Richardson — da kljub tem novim ukrepom hišni lastnik, ki ni na seznamu stanovanjske komisije, lahko zahteva popravilo svoje hiše pod istimi pogoji. V tem primeru bo moral plačati polovico stroškov popravila, kar pa ne bo moglo biti krito s hipoteko, kakor v primeru popravil, ki jih nalaga stanovanjska komisija.

Tehnični urad zdaj nakupuje različen material in gradivo v velikem obsegu, za znižanje stroškov.

V "Centru za obvestila„ Piazza della Borsa št. 8 dobite te publikacije v slovenščini:

S. V. Benét: «Amerika», cena 10 lir. (Kratka in razumljivo pisana zgodovina Združenih ameriških držav).

«Ameriške znanstvene zanimivosti», cena 10 lir. (Poljudno pisan pregled najnovejših odkritij na zdravniškem, kmetijskem, tehničnem in drugih področjih v Ameriki).

«1939-1944», cena 5 lir. (Pregled vojnih dogodkov v teh letih, s številnimi slikami).

SPORT

Povabilo sovjetski zvezi

Podpredsednik odbora za mednarodne olimpijske igre Avery Brundage je včeraj zvečer sporočil, da je Mednarodna amaterska atletska zveza povabila Sovjetske organizacije, da pristopijo k tej zvezi. To povabilo je v nasprotju s običajem, ki določa, da mora prošnjo za pristop napraviti država, ki želi sodelovati.

Brundage je dejal, da uglaja to povabilo pot k udeležbi Sovjetske zveze za olimpijadi v letu 1948. Sovjetska zveza se je udeležila olimpijskih iger zadnjič v letu 1912 v Stokholmu.

Ta vest je prispela istočasno z obvestilom, da so povabili 50 narodov, naj določijo državo, v kateri naj bi se vršile prihodnje Olimpijske igre.

Sovjetska zveza ni bila nikoli članica Mednarodne amaterske zveze, medtem ko je v stari Rusiji bila njena članika. Brundage je dodal, da Zveza upa, da uživa tak ugled, da more ponuditi prijateljsko roko tudi Sovjetski zvezi.

KARLO ROSNER 3.

NA RAZPOTJU

— Zelo dobro zna.

— Ni sile — se je vmešala Marija. Toda znam tudi še kaj drugega.

— Da! — je potrdil soprog.

— Na primer, opazovati! — je nadaljevala Marija.

Pogovarjali so se o vsem mogočem. Tino je bil še vedno v zadregi ter je včasih odgovore in vprašanja napol jecljal. Marija se je odlično zabavala, zakaj spoznala je komedijo, katero je Natalija tako odlično igrala in v katero se Tino sploh ni mogel vživeti.

IV.

— Danes zvečer gremo v opero! — je dejal Tino.

— Poslušaj, dragi, kaj pa ti je? Kar tako nenadoma si domislil, da bi šla v opero? — je dejale Marija.

— Zakaj ne bi šla? Saj je lepa opera! Kupil sem tri karte. Za Natalijo, tebe in zame.

— Kaj so ti rekli plačo, da sredi tedna kupiš tri karte za opero?

Torej za denar gre. Tino je obupal. Ni je motilo, da je povabil Natalijo. Ta ženska ne bo nikdar ljubosumna, si je mislil.

* * *

Igrali so Carmen. Vsi trije so sedeli na balkonu. Natalija je včasih kaj šepnila Tinu, toda Marija se za to sploh ni zmenila. Marija je imela dvojno zabavo: opero pred njo in komedijo poleg sebe. Točno je vedela, da med Natalijo in Tinom ni ničesar, prav ničesar in slutila je namen vse komedije.

Ko so po končani predstavi šli proti garderobi, je Marija vprašala:

— Kdaj boš spet povabil gospodično Natalijo? Tako mi ugaja!

Natalija je odgovorila mesto Tina, ki si je skušal potrgati vse gumbe.

— Nočem vas tolikokrat nadlegovati! Najlepša hvala za povabilo!

— Toda enkrat se vendar moramo še videti? — je obupano in proseče dejal Tino.

— Čaj se bova vendar videla v pisarni! Saj ti vsak dan tipkam, dragec!

— Seveda, seveda, saj mi tipkate — to je, saj mi tipkaš, tako sem raztresen!

— Pa še kako si raztresen, — je dodala Marija. — Odločiti se boš moral, ali boš gospodično Natalijo vikal, ali pa jo boš tikal!

Natalija in Tino nista nič odgovorila in družba je zapustila gledališče.

V.

Tino in Natalija sta bila v uradu.

— Strašna polomija je bila! — je vzdihoval.

— Jaz pa mislim, da ni tako hudo, saj sva šele začela. Malo potrpljenja morate imeti.

— In vendar — večerja in potem predstava v operi! Zdi se mi, da se je žena celo zabavala nad najinim «prijateljstvom», namesto da bi postala ljubosumna!

— Kako, kako bova zdaj napravila, da bo postala ljubosuma?

— Mislim, da večerje ne bodo več mnogo zalegle! — je dejala.

— Kaj pa potem?

— Recim, da vas ob določenih urah ne bi bilo domov. Kaj bi bilo, če bi prišli pozno ponoči domov, ne da bi prej o tem obvestili ženo?

Tino je bil navdušen.

— Se danes lahko to napravim! — je dejal.

— Dobro. Kam bi šla?

— V kino — v kino k zadnji predstavi!

Zdaj se je Tino še nečesa domislil.

— Prej bi lahko šla na večerjo. Sploh ne bom šel domov po pisarni!

— Gospod Campanelli! ga je začudeno pogledala; — ali ne bo to preveč?

— Ne, ne, ne! — je vzkliknil z otroškim veseljem in mogoče je to bil njegov prvi odločni stavek v njegovem življenju.

— Pa pojdiva! — je dejal.

* * *

Sla sta na večerjo in potem v kino. Spremil je Natalijo domov, sam pa je prišel domov ob pol dvanajstih ponoči. Marija je trdno spala. Na nočni omarici je našel kozarec mleka in tri piškote, na blazini pa listek, na katerem je spoznal rokopis svoje žene:

— To sem ti pustila, da boš lahko pojedel in popil, preden boš šel spat. Lahko noč, srček, Tvoja Marija.

VI.

— Spet je bila polomija, — je tožil v pisarni Tino.

— Kaj vas ni skregala, da ste prišli tako pozno domov? — ga je vprašala Natalija.

— Kaj še! Listek, mleko in piškote mi je pustila na nočni omarici. Prihodnji dan me je vprašala, kako sva se imela. Ne da bi ji kaj omenil, je vedela, da sem bil z vami!

— In ni ničesar k temu pripomnila?

— Ne!

— Kaj ste ji odgovorili?

— Da se dobro počutim v vaši družbi. Dejala mi je, da je prav tako, da bi morala biti večkrat skupaj; malo spremembe mi ne bo škodilo.

Natalija se je prisrčno smejala.

— Za obupati je! Marija ne bo nikdar ljubosumna, nasprotno, celo uživa, če sva skupaj!

— Vidim, da na Marijo ne vpliva preveč najina družba, — je dejala Natalija; — pa je tudi razumljivo: predobro ve, da niste zmožni, da bi jo varali. Toda počakati je treba. Če boste v moji družbi mesec dni ali več, ji bo vendar dovolj tega!

— Dvomim!

— Skoraj stavila bi, da ji bo čez mesec dni preveč vsega tega!

Tino je narekoval, Natalija je tipkala. Naenkrat se spomni Tino: Danes zvečer bi lahko kam šla!

— Ali bi spet prišli radi pozno domov?

— Ob istem času, ali pa še bolj pozno kot včeraj!

— To je res lahko napraviti. Pojdite nekam in se vrnite pozno ponoči domov.

— In vi?

— No, potrebno, da sem zraven. Povejte ženi, da ste bili z menoj. Važno je to, da pridete pozno domov. Zakaj bi imeli radi tega izdatke?

— Vendar bi rad, da bi šli z menoj!

— Zakaj? — ga je vprašala.

— Dobro se počutim če ste zraven in čas mi hitro mine!

— Gospod Campanelli!

— Resno mislim!

— Zakaj se počutite v moji družbi dobro?

— Ker, ker, ker ste edina oseba, ki mi ne ugovarja!

— Gospod Campanelli, zdi se mi, da ste napačno razumeli namen najinih setankov. Sestajali se morava, da bo postala vaša žena ljubosumna in ne, da bi se navadili in dobro počutili v moji družbi! — se je nasmejala.

— Jaz, jaz mislim, če se v vaši družbi dobro počutim, potem bom tudi lažje, bolje, hlinil, da sem v vas zaljubljen! (Nad. prih.)